

2025

VECKA

44

VM-UPDATE

Håller dig ajour med världsmarknaderna

Råvaror
Valutor
Index

Världsmarknaden

Krypto

Nationalekonomi

Makro

Mikro

Investerarmöten i **LONDON**

28-31 oktober

Investera i en Commodity Pool
med hedgefondstruktur

Boka tid här!

Socialism för de rika, inflation för resten

Marknaden är inte fri

En fri marknad är i teorin ett självreglerande system där priser, räntor och vinster styrs av miljoner individuella beslut. I praktiken har vi rört oss långt bort från den idén. I dag är marknaden inte längre fri, utan administrerad.

Räntor sätts inte av sparare och låntagare utan av centralbanker. Kreditexpansion styrs inte av sunda riskbedömningar, utan av politiska signaler. Kapital flödar inte dit det gör mest nytta, utan dit staten garanterar att förluster inte behöver tas.

Den klassiska idén om marknaden som en decentraliserad process, där konkurrens och risk leder till effektivitet, har ersatts av något som snarare liknar en tyst planekonomi. Men inte i retoriken, utan i praktiken.

När banker räddas, när centralbanker styr priset på pengar, när staten avgör vilka industrier som är "strategiska", då har vi lämnat kapitalismen bakom oss. Det vi har kvar är en hybrid – en blandekonomi där marknaden får bära ansvaret för misstagen och staten tar över kontrollen när det brister.

Från frihetsrepublik till reglerad ekonomi

Det är lätt att glömma att USA en gång byggdes på en helt annan grund. Den amerikanska konstitutionen var inte bara ett juridiskt dokument – den var en filosofisk deklaration om individuell frihet, äganderätt och begränsad statsmakt.

Grundarnas idé var att staten skulle skydda individens rätt att skapa, äga och byta, inte att delta i ekonomin själv. Det var denna anda som gjorde USA till världens främsta tillväxtekonomi.

En republik byggd på arbete och produktion, inte på transfereringar och politiska räddningsaktioner.

Ayn Rand, filosof och grundare av objektivismen, skrev:

"USA var det första moraliska samhället i historien.
Dess moraliska kod byggde inte på tro, utan på förnuft.
Den byggde inte på uppoffring, utan på produktion.
Den byggde inte på plundring, utan på handel."

Det moraliska fundamentet har förskjutits. Idealen har bytts ut: där skaparen en gång hyllades, hyllas nu konsumenten. Där arbete och produktion en gång sågs som dygder, premieras i dag förbrukning.

Rand kallade detta för "the looters' economy" ("plundrarnas ekonomi"), ett system där de som producerar beskattas, regleras och misstänkliggörs, medan de som lever på systemet belönas.

Det var, som hon skrev i *Atlas Shrugged*, början på den moraliska upplösning där staten inte längre försvarar friheten – utan fördelar bytet av andras arbete.

I dag skulle de amerikanska grundarna knappast känna igen den ekonomi de en gång lade grunden till. En republik som skapades för att skydda medborgarnas rätt till liv, frihet och egendom har blivit en stat som omfördelar, stimulerar och reglerar, allt i frihetens namn.

Den fria marknaden har ersatts av en marknad under ständig förvaltning. Frihet har blivit ett ord i retoriken – men inte i praktiken.

”Vi anser dessa sanningar vara självklara: att alla människor är skapade som jämlikar, att de av sin Skapare har utrustats med vissa oförösterliga rättigheter, bland vilka finns rätten till liv, frihet och strävan efter lycka.”

— USA:s självständighetsförklaring (1776), huvudsakligen författad av Thomas Jefferson

Socialism för de rika

Få begrepp sammanfattar vår tids paradox bättre än detta: socialism för de rika.

En motsägelse på ytan, men en exakt beskrivning av verkligheten.

När vanliga hushåll gör fel ekonomiska val – köper för dyr bostad, belånar sig för mycket, eller startar ett misslyckat företag – får de stå sitt kast.

Men när stora banker, energibolag eller investmentfonder missbedömer risk, då kallas det för ”systemhot”. Plötsligt öppnas statens kassakista, centralbanken sänker räntan och förlusterna socialiseras.

Under finanskrisen 2008 pumpades över 700 miljarder dollar in i det amerikanska banksystemet via TARP-programmet. Europeiska regeringar följde efter.

Resultatet?

Bankerna räddades. De som orsakade krisen fick bonusar. Och notan skickades till allmänheten, genom inflation, nya skatter och fallande köpkraft. Ekonomer i den österrikiska traditionen, som Ludwig von Mises och Friedrich Hayek, varnade tidigt för detta. De kallade det moral hazard – den moraliska risk som uppstår när någon kan ta risk utan att bära konsekvensen.

Ett system där vinster privatiseras och förluster socialiseras är inte kapitalism. Det är feodalism i ny tappning, där staten fungerar som feodalherre och bankerna som dess vasaller.

”Om man vill bota en kris genom att skapa mer kredit, är det som att försöka bota en baksmälla med mer sprit.”

— Ludwig von Mises

”De som ropar efter statliga stimulanser för att rädda ekonomin inser inte att det är just dessa stimulanser som skapat obalanserna från början.”

— Friedrich A. Hayek

Livsuppehållande åtgärder

Sedan 2008 har världsekonomin levt på en ständig dropp av likviditet. Kvantitativa lättnader, nollräntor, och massiva obligationsköp har skapat en artificiell stabilitet. Centralbankerna har i praktiken tagit över prissättningen av kapital – något som i en genuint fri marknad sker genom konkurrens och sparande.

När priset på pengar inte längre är marknadens pris, utan ett politiskt pris, urholkas hela den ekonomiska informationsprocessen.

Räntan är inte bara ett ”pris på lån”, den är ett signalsystem som berättar för entreprenörer och investerare hur knapp kapitalet är.

Om räntan är låg, signalerar det att det finns gott om sparande. Men när räntan pressas ner av centralbanker, inte av sparare, uppstår en illusion av kapital.

Detta är kärnan i den österrikiska konjunkturcykelteorin: artificiellt billigt kapital leder till felinvesteringar.

Företag expanderar i projekt som inte är långsiktigt hållbara. När den verkliga bristen på kapital och produktiva resurser till slut blir synlig, spricker bubblan. Och då kräver samma system som skapade krisen – ytterligare stöd från staten.

Det är därför dagens kapitalism inte längre påminner om 1800-talets entreprenörsanda. Den är beroende av statlig intervention för att fungera, som en patient som inte längre kan andas utan respirator.

Det kallas för *crony capitalism* – ett system där politiska kontakter och statliga subventioner har ersatt innovation, risktagande och verklig marknadsekonomi. På svenska blir det kompiskapitalism eller vänskapskapitalism.

Socialism utan retorik

De flesta moderna företag lever i dag i någon form av symbios med staten.

- Energibolag får subventioner.
- Banker får kreditlinor.
- Techbolag lever på statliga kontrakt eller räntestyrd kapitaltillgång.

Den största illusionen i vår tid är att detta fortfarande kallas "fri marknad". Men i verkligheten är det en statligt stödd korporativism – ett system där privata aktörer opererar under statens skydd och kontroll.

När en industri blir "för viktig för att misslyckas" har den i praktiken redan nationaliserats, utan att byta ägare!

Det är nationalisering utan expropriation, socialism utan retorik. Den sker inte genom revolution, utan genom räddningspaket, regleringar och garantier.

Resultatet är en marknad där risk inte längre är marknadens språk. När man vet att staten ändå kommer ingripa, upphör rädslan för förlust. Och utan rädsla för förlust, upphör också respekten för kapital.

Inflation för resten

Varje gång staten räddar någon, räddas det med någon annans pengar. Det kan vara genom skatter, lån, eller som numera genom sedelpressen.

När centralbankerna under pandemin 2020-2021 skapade biljoner i nya pengar för att "stimulera ekonomin", var det inte gratis. Inflationen som följde var inte en olycka. Den var priset.

Det är dock viktigt att förstå att inflationen inte kommer omedelbart. När nya pengar skapas tar det ofta två till fyra år innan de fullt ut påverkar konsumentpriserna.

Först driver de upp tillgångspriser – aktier, fastigheter, råvaror – där kapitalet finns. Sedan sipprar effekten ned i ekonomin, via löner, kostnader och efterfrågan.

Milton Friedman uttryckte det som:

"Inflation är alltid och överallt ett monetärt fenomen – men med långa och varierande fördröjningar."

Friedman sa också:

"Inflation skapas i Washington – för det är bara Washington som kan skapa pengar."

Inflationen börjar i samma ögonblick som penningmängden expanderar, men den tar alltså tid att synas i siffrorna. Enligt den österrikiska tolkningen är processen dock omedelbar: den startar redan när pengarna pumpas ut, genom felallokering av kapital, spekulation och artificiellt låga räntor.

De synliga prisstegringarna kommer senare, som en följd av den tidigare förstörelsen av penningvärdet.

Historiskt sett har mönstret varit tydligt.

Efter finanskrisen 2008 tog det nästan ett decennium innan inflationen återkom i konsumentledet men tillgångspriser steg redan samma år.

Efter pandemins massiva stimulanser gick det snabbare: inflationen slog till på bara 18–24 månader. När både penning- och finanspolitiken trycker på samtidigt, förkortas fördröjningen dramatiskt.

Och när inflationen väl kommer, kopplar nästan ingen den till de stimulanser som orsakade den flera år tidigare.

Politiker, media och centralbanker hittar alltid en mer omedelbar förklaring: ett krig, en pandemi, en blockad, eller "störningar i leverantörskedjorna".

Det är bekvämt, för det döljer det faktum att inflationen i själva verket är ett resultat av tidigare politiska beslut, inte av yttre slump eller ödet.

Som Mises skrev:

"Inflation är inte något som bara händer, det är något som skapas."

Inflation är en tyst skatt, och den drabbar inte alla lika.

De som äger tillgångar som fastigheter, aktier och råvaror skyddas – eller till och med tjänar – på prisuppgången (det är deras röster som hörs och syns mest, de kapitalstarka).

Men löntagare, pensionärer och sparare får se sin köpkraft smälta. Det är en omfördelning uppåt, från de produktiva till de redan kapitalstarka – och det skapar just det klassamhälle som socialismen säger sig vilja bekämpa.

Den österrikiska skolan förklarar detta som konsekvensen av kreditexpansion. När pengar inte längre är ett uttryck för sparande, utan för politiskt beslut, upphör kopplingen mellan arbete, tid och värde.

Pengar blir en signal om makt, inte om produktivitet.

Att centralbankerna ändå fortsätter beror på att systemet blivit beroende av inflation. Utan nya pengar skulle bubblorna spricka, skulderna bli ohanterliga och tillgångspriserna falla. Systemet kräver ständig tillväxt, även om den bara är nominell.

Styrning via räntan

Förr var räntan marknadens mest fundamentala pris. Idag är den en politisk styrspak. När räntan sätts av en centralbankskommitté snarare än av miljoner fria aktörer, blir hela ekonomin en förlängning av deras riskuppfattning. Den fria prissättningen ersätts av makroekonomisk ingenjörskonst.

Varje gång marknaden börjar anpassa sig till verkliga risker, till exempel genom fallande börser eller stigande kreditspreadar, rycker centralbankerna in för att "stabilisera systemet". Men stabilitet till varje pris är instabilitet i förklädnad. Det är som att dämpa feber med smärtstillande utan att behandla infektionen.

I den österrikiska traditionen är kriser inte något man bör undvika, utan något som rensar ut. Felinvesteringar ska få dö och kapital ska omallokeras – det är så marknaden återfår balans.

Depressionen på 1930-talet visar motsatsen: att det kan ta tio år för ekonomin att "återhämta sig" när politikerna lyckas stoppa marknadens självläkande processer och hindra den från att fungera som den ska.

Dagens politik har gjort varje lågkonjunktur till ett politiskt hot – därför trycks den bort med ännu mer kredit.

Kapitalismen som kuliss

Kapitalismens yttre form finns kvar: börser, investeringar, vinster. Men under ytan är det inte längre kapitalismen som styr, utan monetär planering. Priset på kapital bestäms inte av tillgång och efterfrågan, utan av centralbankens balansräkning.

Riskkapital finansieras inte av sparande, utan av billiga krediter skapade ur tomma luften. Och bolagens värderingar har mer att göra med räntepolitik än med produktivitet. När Elon Musk kan låna till en mycket fördelaktig ränta för att köpa Twitter, medan småföretagare betalar dubbelt så mycket eller mer för att hålla sin verkstad igång, då är det svårt att tala om fri konkurrens.

Det är inte längre marknaden som belönar innovation, utan kapitaltillgången som belönar närhet till systemet. Det är därför den moderna ekonomin ser ut som den gör: få verkliga entreprenörer, men många förvaltare av andras pengar.

Det österrikiska perspektivet

Den österrikiska ekonomiska skolan är ofta missförstådd som "dogmatisk" eller "ideologisk". I själva verket är den empirisk i ordets djupaste mening; den utgår från mänskligt handlande, inte från modeller.

För österrikarna är ekonomin inte en maskin som kan styras, utan en process av miljontals beslut. Varje försök att kontrollera den skapar oförutsedda konsekvenser.

När staten manipulerar räntan, snedvrider den inte bara investeringar, den snedvrider hela tidsstrukturen i ekonomin. Människor fattar beslut baserade på falska signaler om framtiden.

Det är därför dagens ekonomier präglas av överkonsumtion, skuld och brist på sparande. Samhällena lever inte längre på produktion, utan på kredit.

Och eftersom kredit inte är ett uttryck för sparad rikedom, utan för framtida förhoppningar, bygger hela systemet på tro – inte på kapital.

Socialismen ingen kallar vid namn

När staten äger produktionsmedlen kallar vi det socialism. När staten styr kreditflöden, räntor, och reglerar vilka investeringar som ska göras, kallar vi det fortfarande marknad.

Men skillnaden är mest semantisk.

Vi lever i en tid där kapitalismens språk används för att beskriva statlig centralplanering i fin kostym. Det är socialism utan manifest – en långsam nationalisering av risk, ansvar och värdering.

Den sker utan protester, eftersom den gynnar de mäktigaste aktörerna.

Det är bekväm socialism – för de rika.

Och inflation – för resten.

Svensk kapitalism

När räntan styrs av en kommitté, när börsen reagerar på centralbanksprotokoll snarare än vinstrapporter, när företag räddas inte på grund av effektivitet utan på grund av storlek, då är svaret enkelt: marknaden är inte längre fri.

Den är ett administrerat system, där staten och centralbanken agerar som föräldrar för ett barn som inte längre får lära sig stå på egna ben.

Det tragiska är inte att marknaden är ofri, utan att de flesta fortfarande tror att den är det. Att det fortfarande kallas "kapitalism" när själva kapitalets pris bestäms av politiska beslut säger en del om hur urvattnat begreppet har blivit.

Svenska Moderaterna betraktas av många som ett kapitalistiskt parti – men Ludwig von Mises skulle med stor sannolikhet ha sett dem som ett socialistiskt parti i praktiken.

För honom var socialism inte bara statligt ägande, utan varje form av politisk kontroll över pengar, räntor och investeringar. När räntan styrs av en centralbank i stället för av marknadens sparande och efterfrågan, har den fria kapitalismen i hans ögon redan upphört att existera.

I "[Omnipotent Government](#)" och "[Human Action](#)" beskriver Mises hur även partier som kallar sig liberala eller konservativa ofta är "socialistiska i handling, om än inte i namn", eftersom de accepterar samma planekonomiska logik – bara i mildare form.

Mises menade att även partier som säger sig stå för marknadsekonomi i praktiken upprätthåller ett system där staten styr kapitalflöden, subventionerar förluster och manipulerar penningvärdet.

Moderaternas försvar av välfärdsstaten, hög beskattning och aktiv konjunkturpolitik hade för honom varit tydliga tecken på just detta. Han hade sannolikt avfärdat dem som ännu ett exempel på den "tredje vägens illusion" – tron att man kan förena marknadsekonomi med statlig styrning utan att långsamt glida mot socialism.

Innebär det att Mises kan klassas in som "ultrahöger", svaret är ett tydligt nej.

Den yttersta högern

Ludwig von Mises placeras ofta på "den yttersta högern" av dem som inte förstått hans filosofi, men i själva verket stod han bortom den politiska höger-vänster-skalan. Han var inte nationalist, inte konservativ och definitivt inte auktoritär.

Mises var radikalt liberal i klassisk mening – han försvarade individens frihet, privat ägande och frivilliga avtal som grunden för ett civiliserat samhälle.

Staten, menade han, borde endast skydda liv, egendom och kontrakt – inte försöka styra ekonomin, moralen eller fördela rikedom.

I "[Omnipotent Government](#)" förklarar han hur både fascism och socialism bygger på samma idé: att staten vet bättre än individen.

Mises såg inte politik som en kamp mellan vänster och höger, utan mellan två helt olika principer: frihet och tvång. Det avgörande var inte vem som styrde staten, utan om staten styrde människan.

Den sista illusionen

Den tysta nationaliseringen sker inte genom dekret, utan genom räntemöten.

Inte genom konfiskation, utan genom stimulans.

Inte genom revolution, utan genom räddningspaket.

Och medan marknaden långsamt töms på sitt syre, applåderar medierna centralbankerna för deras "ansvarstagande".

Men ansvaret har för länge sedan flyttats bort från individen, bort från marknaden, in i händerna på de få som bestämmer priset på pengar.

En dag kommer vi kanske att se tillbaka på vår tid och undra hur de kunde kalla detta för kapitalism. För det vi bevittnar är inte kapitalismens triumf, utan dess förstatligande i realtid.

Vi har fått ett system som är för stort för att misslyckas – och just därför för stort för att lyckas.

Henrik Hallenborg

Henrik.Hallenborg@hasafuma.com

OMNIPOTENT GOVERNMENT

THE RISE OF THE TOTAL STATE & TOTAL WAR

Ludwig von Mises

Omnipotent Government

Omnipotent Government (1944) är Ludwig von Mises skarpa uppgörelse med den totalitära staten och den intellektuella grund som gjorde nazismen och fascismen möjliga.

Omnipotent Government skrevs under andra världskriget, efter att Mises själv flytt från Österrike och upplevt Europas förfall inifrån.

Här visar han hur statens växande makt – oavsett om den kallas nationalistisk, socialistisk eller fascistisk – bygger på samma kärna: tron att staten vet bättre än individen och därför har rätt att styra ekonomin, produktionen och människors liv.

Verket är inte bara en analys av Tysklands väg mot tyranni, utan också en varning till västvärlden. Mises visar hur även demokratier långsamt kan urholkas genom ekonomisk planering, regleringar och "välfärdsprogram" – tills staten blir allsmäktig (omnipotent) och individen maktlös.

I grunden är boken en försvarsskrift för den fria marknaden, äganderätten och det civila samhällets oberoende – de enda verkliga garantierna mot tyranni. Läs boken som pdf [här](#)!

FÖREDRAG PÅ HANDELS

Var på ett föredrag på Handels hållet av "Finansmarknadsministern" [2011].

(Kommer ni ihåg Röda Rummet: "Ämbetsman som arbetar på ämbetsverket för ämbetsmännens löners utbetalande"?)

Som vanligt har dessa herrar "ingen aning" om hur det skapas en finanskris och som vanligt så skyller de dem på "den mänskliga naturen".

Hur löjligt som helst, som vanligt!

Aldrig säger de något om centralbankernas penningpolitik som orsak till det hela. Undrar varför de alltid är så rädda för att berätta detta faktum?

Det spelar ingen roll vilken "kulör" vederbörande har, det är alltid samma sak! — Klippt från Finanskrönikan 2011

"Ju mer korrumpad staten är, desto fler lagar stiftas."
— Tacitus

Publius Cornelius Tacitus (ca 56–120 e.Kr.) var en romersk historiker, senator och en av antikens mest skarpsynta iakttagare av makt och moral.

Han skrev bland annat Annales och Historiae, där han beskrev det romerska rikets kejsare – inte minst deras korrupktion, intriger och maktmissbruk – med en torr, ibland cynisk ton.

Citatet "The more corrupt the state, the more numerous the laws" fångar hans syn på hur ett samhälle som förlorar sin moraliska kompass försöker kompensera med allt fler regler och förbud – vilket i sig bara avslöjar hur illa ställt det är.

Vad gör FED egentligen?

Finanskrönikan förklarar.

Starta testperiod

Shiller – när marknaden slutar vara rationell

Shiller P/E (CAPE-kvoten) mäter hur dyr börsen är genom att jämföra dagens pris med genomsnittliga vinster över tio år, justerat för inflation.

Just nu ligger den på 40,21 – nästan lika högt som under IT-bubblan år 2000, då den toppade på 44,19.

Bakom kvoten står Robert Shiller, amerikansk ekonom och professor vid Yale University, som belönades med Nobelpriset i ekonomi 2013.

Han utvecklade CAPE-kvoten (Cyclically Adjusted Price-to-Earnings) för att ge en mer långsiktig och realistisk bild av börsens värdering än det vanliga P/E-talet, som ofta påverkas kraftigt av tillfälliga vinster eller förluster.

En varningsklocka

Shiller P/E är särskilt intressant eftersom det historiskt har haft ett tydligt samband med den framtida avkastningen på aktiemarknaden.

Ju högre värdering, desto lägre har den långsiktiga avkastningen tenderat att bli.

När kvoten närmar sig nivåer som under tidigare bubblor, som 1929 eller 2000, brukar det ses som en varningssignal om överhettning och spekulativ optimism.

Nobelpriset i skilda världar

Robert Shiller fick Nobelpriset (tillsammans med Eugene Fama och Lars Peter Hansen) för sitt arbete med empirisk analys av tillgångspriser – särskilt hur tillgångspriser kan avvika från fundamentala värden under långa perioder.

Han visade att marknader inte alltid är rationella, utan starkt påverkade av psykologi, berättelser och flockbeteende.

Shiller PE Ratio

Fama, däremot, är upphovsman till Efficient Market Hypothesis (EMH) – teorin om att all tillgänglig information redan är inprisad i marknadens värden, vilket gör det omöjligt att konsekvent slå marknaden.

Enligt Fama är marknaden i grunden rationell och självreglerande.

Att Shiller och Fama fick dela priset var ingen motsägelse, utan snarare en symbol för ekonomins två sidor, den rationella och den irrationella, den matematiska och den mänskliga.

Tillsammans visade de att verkligheten är mer komplex än någon enskild teori: marknader kan vara effektiva, men samtidigt djupt irrationella.

Keynes och Mises

Till skillnad från den österrikiska skolan, som betonar marknadens självreglerande krafter, tillhör Shiller den Keynesianska traditionen.

Han anser att staten ibland måste ingripa för att dämpa kriser och stabilisera ekonomin.

Shiller har ofta betonat vikten av offentliga program, försäkringar och regleringar för att skydda samhället mot finansiella bubblor och kra-
scher.

Han var också en av de ekonomer som tidigt varnade för fastighets-
bubblan i USA före 2008, och han följde utvecklingen kring Long-Term
Capital Management (LTCM) – hedgefonden som kollapsade 1998
efter att ha tagit enorma risker baserat på tron på rationella marknader.

Shiller använde fallet som ett varnande exempel på hur även de mest
s sofistikerade investerare kan underskatta marknadens psykologi och
överskatta sina modeller.

Politisk korrekt

Även om Robert Shiller på många sätt låter som en österrikisk ekonom
– med sin skepsis mot modeller och sin förståelse för marknadens
männsliga sida – är han i grunden Keynesian.

Skillnaden ligger i slutsatserna, där österrikarna ser statliga ingripanden
och centralbankernas penningpolitik som orsaken till bubblor och
kriser, ser Shiller dem som lösningen.

Han tror att staten kan och bör mildra de värsta följderna av markna-
dens överdrifter, medan österrikarna menar att just dessa ingripanden
skapar nästa bubbla.

Shiller förstår marknadens männsliga natur – rädslan, girigheten,
berättelserna – men han litar fortfarande på att staten ska kunna tygla
den.

Man skulle kunna säga att Shiller är psykologiskt österrikisk – men
politiskt keynesiansk.

Och kanske är det just det som gör honom politiskt korrekt – han
förstår sanningen om marknaden, men väljer ändå den lösning som är
mest accepterad i akademins och politikens salonger.

Henrik Hallenborg

Henrik.Hallenborg@hasafuma.com

*Robert Shiller tar emot Nobelpriset i ekonomi år 2013, tillsammans
med Eugene Fama och Lars Peter Hansen, för sina studier av till-
gångspriser och marknadsbeteende.*

*Till skillnad från de ursprungliga Nobelprisen instiftade av Alfred Nobel,
skapades "Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred
Nobels minne" först 1968 – mer än 70 år efter Nobels död. Det var
alltså inte Alfred Nobels eget pris, utan ett senare tillägg från Riksban-
ken (vilket möjligen förklarar varför teorier som ifrågasätter centralban-
kens roll sällan premieras).*

*Många menar att Nobel, som var uppfinnare och humanist snarare än
ekonom, aldrig hade godkänt att hans namn användes för att legitime-
ra ekonomiska teorier eller politiska skolor. Priset bär hans namn, men
knappast hans anda.*

BT-SKOLAN

Klassisk teknisk analys

Den sk tekniska aktieanalysen bygger på studium av grafer och grunderna identifiering av trender.

I [denna digra artikelserie](#) går vi igen i den klassiska tekniska analysen, dvs det som farfar gjorde utan datorernas hjälp.

Derivat

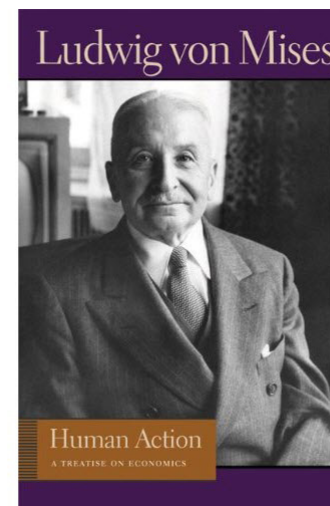
Utbudet av derivatinstrument har exploderat på senare år. Optioner, terminer och warranter har fått sällskap av CFD:er, ETF:er, Open End Certifikat mm.

[Här reder vi ut begreppen](#) och förklarar fördelar och risker med produkterna.

Bosse Börstjänare

Bosse Börstjänare besvarar läsarbrev och ser till att hjälpa dem som på olika sätt hamnat i trångmål eller bryderier på börsen.

[Utmärkt som introduktion](#) för mindre erfarna aktiespekulanter.

Human Action

Human Action (1949) är Ludwig von Mises' magnum opus – ett av de mest inflytelserika verken inom den österrikiska ekonomiska traditionen.

Boken är en försvarsskrift för den fria marknaden och ett helhetsgrepp om mänskligt handlande. Mises utgår från principen att all ekonomi ytterst handlar om individers val, drivkrafter och handlingar – inte om matematiska modeller eller kollektiva abstraktioner.

Han visar hur frivilligt samarbete, prisbildning och entreprenörskap skapar välbefinnande, medan statliga ingrepp, planekonomi och penningpolitik leder till felinvesteringar och kriser.

Human Action är mer än ekonomi – det är en filosofi om mänsklig frihet, ansvar och de lagar som styr allt mänskligt agerande.

Läs boken som pdf [här!](#)

Veckan som gick på X!

- "Thou shalt not steal...even by majority vote."
- AI-bubblan är 17 gånger större än dotcom-hysterin – och fyra gånger större än subprime-bubblan.
- Om ett tillgångspris och volym stiger samtidigt som volatiliteten sjunker, är det positivt (bullish). Det betyder att investerare köper med övertygelse och att marknaden rör sig uppåt på ett stabilt sätt. Omvänt, om ett tillgångspris faller medan både volym och volatilitet ökar, är det negativt (bearish). Det visar att investerare säljer med övertygelse och att nedgången sker med kraft och panik snarare än slump.
- Trump kommer att utse sina politiska ja-sägare och se till att Federal Reserve gör som den blir tillsagd. Det skulle göra USA:s centralbank mer lik dem i Zimbabwe, Venezuela eller Argentina.
- "Miraklet" består i en enkel men avgörande sanning: det var i Europa – och i Europas förlängningar, framför allt Amerika – som människor för första gången i historien uppnådde en långsiktig ökning av välstånd per capita. Efter att centralbankernas expansiva politik har släppt lös inflationen försöker man sedan minska penningmängden för att reparera skadan. Men ingen kontraktiv politik i världen kan rätta till de problem som orsakats av penningpolitisk manipulation.
- Räntebördan på statsskulderna tränger undan produktiva investeringar, höga skatter hämmar företagande och nyanställningar, och överreglering gör ekonomin stel och trögrörlig. När de statliga obligationsräntorna stiger hamnar länder som Frankrike och Storbritannien redan i en ond cirkel av lägre tillväxt och högre finansieringskostnader. Varför verkar då regeringar inte oroliga? Därför att de alltid kan höja sina skatter och samtidigt framställa sig själva som lösningen på problemen de själva skapat.

- Beyond Meat är upp med 550% från botten på kort tid, men knappast något positivt, ned med 99,80% sedan toppen. Efterfrågan på växtbaserat kött har varit låg.
- "Vetenskap, filosofi och konst – alla bygger på samma grund: människans förmåga att tänka."
— Ayn Rand
- Just nu ligger den på 40,21 nästan lika högt som under IT-bubblan år 2000 då den toppade på 44,19. Medan vissa ekonomer firar att ekonomipriset till Alfred Nobels minne har tilldelats tre ekonomer som är relativt marknadsvänliga, bör vi inte glömma att de flesta Nobelpristagare har varit obotliga statister och socialister.
- "Inflation är inte något som bara händer, det är något som skapas."
— Ludwig von Mises
- Man säger att en politisk blunder är när en politiker av misstag råkar tala sanning.
- Endast marknadsbestämda räntor – inte manipulation från Federal Reserve – fördelar finansiella resurser på ett effektivt sätt.
- En viktig läxa från 2008 – som förvånansvärt få verkar ha tagit till sig – är att när risktillgångar väl börjar vända från uppgång till nedgång, finns det inga undantag. Precis som ett stigande tidvatten lyfter alla båtar, drar ett fallande tidvatten ned dem allihop – utan undantag.

BT Play: Bear-marknad nära

Aktiemarknaden ser nu allt mer toppig ut, index och stora aktier som Facebook, Tesla och Netflix tappar kraft och kan bli kandidater för blankning.

Guldet är fortsatt ointressant, oljan trendar ned och dollarn försöker vända upp.

Vi tittar också på ABB, Assa Abloy, Investor, Nordea och Karnell Group samt konstaterar att Ethereum trendar ned och att ett Bitcoinpris på \$80 000 kan bli verklighet.

Klicka [här](#) för att ta del av en inspelning!

HANDLA KRYPTO TILL LÅGA AVGIFTER!

MER INFORMATION HÄR
(MARK MATES PERSONLIG MÄKLARE)

**ÖPPNA KONTO VIA BÖRSTJÄNAREN,
PARTNERKOD 8947, OCH DELTA I
BÖRSTJÄNARENS UTBILDNINGAR
KOSTNADSFRITT.**

NYHET: CANDLESTICK – PÅ MITT SÄTT

AVATRADE

MARKNADEN

MANAGED
FUTURES

FÖLJ BÖRSTJÄNAREN PÅ X!

ALTERNATIVA
INVESTERINGAR

NATIONAL-
EKONOMI

ALTERNATIVA
INVESTERINGAR

FÖLJ OSS NU!

Klassisk teknisk analys: Elliotts vågteori

Elliotts vågteori är omtalad världen över.

Strategin kan användas som en komplett metod för trading men den gör sig bäst hos marknadens spågubbar som analyserar grafens mönster för att bestämma nästa tänkbara rörelse.

Hur detta går till skall vi i dag gå lite närmre in på i vår serie om den klassiska tekniska analysen.

[Här](#) kan du läsa mer!

OMXS30

Ny ATH i OMXS30

OMXS30 noteras vi en ny högre topp, en ny alla tiders högstanotering. Det innebär att alla som köpt ligger med vinst – köparna är starka och trenden positiv.

Det är en marknad att ligga lång i men det är för sent påtänkt att köpa i dag när kursen är överköpt.

I [onsdagens webinarium](#) varnade vi för en bear-marknad. Vi är inte där ännu men vänder kursen ned och passerar tidigare botten, bör man vara försiktig.

På kort sikt den röda linjen i grafen ovan, på lite längre sikt, 4-6 månader är septemberbotten viktig.

S&P 500

Ny ATH i USA

S&P 500, Dow Jones och Nasdaq 100 noteras åter vid nya Alla Tiders Högstanoteringar.

S&P 500 bröt upp från en liten bull-flagga och hela det kraftiga raset vi såg i början av oktober är nu återhämtat.

Ännu en gång blev "buy the dip", rekyllhandlare, belönade.

Det kraftiga raset var alltså bara en vanlig dipp mot trenden.

Men nu har vi en högre lägsta, en ny avgörande nivå för trenden. Utbrott ned utan att etablera en ny och tydlig topp, skulle vara negativt.

För mer om detta, se [onsdagens webinarium](#) där vi visade de avgörande nivåerna. Kom bara ihåg: att det är inte negativt i dag, BARA vid en lägre lägsta.

WTI-olja

Andra chansen att blanka oljan

WTI-oljan rekylar upp efter att ha återtestat tidigare botten samt efter ett utbrott ned från en räjong.

Tidigare stöd återtestas nu som motstånd. Här har man en andra chans att blanka till en bra risk/reward-kvot.

Den naturliga nödutgången ligger något över tidigare toppar, grön linje i grafen ovan.

Vid en högre topp kan vi tänka oss att byta ut de blankade mot köpta positioner.

I oljan har vi dock många och starka motstånd ovanför och så stöd inunder, vilket innebär att blankning är mer intressant än köp.

USDSEK

Relativ styrka i kronan

Svenska kronan fortsätter att vara relativt stark mot andra valutor.

Efter en rekyl till tidigare utbrottsnivå och stöd som nu utgör motstånd, har kursen vänt ned.

Vi ser ett försök till återtest av tidigare botten. Vi är inte där ännu men säljarna har åter tagit över.

Misslyckas säljarna med att ta kursen till en lägre lägsta är det ett tecken på att de inte är lika starka som tidigare.

Lyckas köparna sedan ta kursen över oktobertoppen, är det ett tecken på att de är starkare än säljarna, då kan vi köpa.

Guld

Rekyl ned i guld

Guldet befinner sig äntligen i en rekyl ned mot den positiva trenden.

Intressant är att dippen började med en klassisk toppformation intraday, vilket vi [twittrade](#) samt gick igenom i [onsdagens webinarium](#).

Där tog vi också upp när guldet åter är köpvärt; när 50 procent av tidigare uppgång raderats.

Det är inte läge att vara aggressiv köpre i guld eftersom priset fortfarande är kraftigt överköpt, även om det kommit ned något.

Efter historiskt extremt höga nivåer kan köparna behöva vila ut före nästa våg. Att vi ser en så kraftig dipp är något helt normalt, många ligger med stora vinster efter den rekordsnabba uppgången; ju högre upp i trenden desto högre volatilitet. Så är det alltid.

Bitcoin

Bitcoin vid stöd

Bitcoin är nere vid golvet i en konsolidering som har ett par högre toppar och ett par lägre bottnar. Det är en expanderande triangel, en kaos-formation.

Säljarna har dock inte lyckats med att ta kursen till golvet i den senaste vågen, den undre fallande trendlinjen. Istället har köparna tagit över vid tidigare bottnar. Varje försök till ras har följts av ökar intresse för köp.

På kort sikt är ett köp intressant vid golvet, på kortsiktiga sättupper intraday med tajt stopp.

För mer om kortsiktiga sättupper, [följ oss på X!](#)

Men på lång sikt måste vi se priset över \$120 000 för att åter vända blickarna mot \$150 000.

Bactiguard

Köp inte Bactiguard!

Bland svenska mid cap-bolag finns det en hel del bolag som liknar grafen över Bactiguard. Man behöver inte fundera så mycket på vad bolaget gör; en fleraårig fallande trend visar att något inte står rätt till.

Ett friskt bolag har istället en tendens att röra sig upp med högre högsta, inte lägre lägsta.

Det spelar sedan inte någon roll hur bra framtidsutsikter ledningen målar upp – om det var så bra skulle köp av välinformerade hindra nedgången.

Bactiguard och bolag med liknande mönster bör man hålla sig borta från och ligger man lång, absolut aldrig snitta ned inköpspriset.

Bonava

Bevaka Bonava

Bonava ser lite bättre ut än Bactiguard ovan. Här har vi en sidledes marknad under en lång tid – det finns hopp!

Konsolideringen ger sken av att företaget kan ha löst problemen som utlöste tidigare ras i kursen, från 63 kr till 6 kr.

En högre högsta skulle nu visa att säljarna inte längre är lika starka som tidigare, ett bra läge att tajma ett köp.

En stopp kan sedan placeras tajt under tidigare bottnar, för vi vet ju aldrig med säkerhet om en högre högsta är början på en ny trend.

Alla positiva trender börjar dock med en högre högsta, varför det är då vi tajmar entré.

Scandic Hotels

Köpläge i Scandic Hotels

Sedan slutet av 2023 har Scandic Hotels trendar upp.

Den nya trenden började med ett utbrott upp över tidigare topp.

Nu när vi redan har en trend, är det istället rekyhandel man får ägna sig åt d.v.s. köp svaghet i den positiva trenden.

Och just nu ser vi en reky och därmed har vi köpläge på 4-6 månaders sikt.

Den naturliga nödutgången kan placeras något under tidigare botten vid 80 kr.

Att kursen redan dubblats har inte någon betydelse, det är aldrig för sent att följa en trend med momentum.

Heba Fastigheter

Köp Heba Fastigheter vid utbrott

Heba Fastigheter är mycket intressant eftersom vi har en tajt räjong med tydliga stöd och motstånd.

Vi kan ta en förhållandevis stor position med en tajt konsolidering.

Köp görs om tidigare toppar passeras och stoppen ligger något under tidigare botten.

Potentialen är 50 kr i första vågen upp.

Med en stopp på 29 kr och entré på 33,30 kr är risken bara 4,30 kr.

Vi kan alltså göra 10x stoppen, en bra risk/reward-kvot.

Volvo Cars

Köp Volvo Cars på rekyl

Trenden i Volvo Cars har skiftat till positiv efter en bottenformation.

Signalen för köp kom när kursen bröt upp över tidigare topp.

Nu när vi har en stigande trend kan vi förbereda köp på nästa rekyl ned.

Vi vet aldrig när och varifrån rekylen inleds men om priset skulle titta tillbaka får man en ny chans att köpa in i den positiva trenden.

Boliden

Köp Boliden på dipp

Efter en kraftig uppgång i Boliden är det dags att lägga bolaget på bevakningslistan för köp om kursen skulle falla tillbaka.

Entré kan göras på nästa rekyl ned eftersom vi haft en extremt stark uppgång.

Topparna från i fjol passerades utan problem, troligen har köparna mer att ge.

Efter en kraftig uppgång kan rekylen också bli kraftig men ju längre röda staplar desto bättre för köp.

Hot Commodities

+22 %

(September)

+66 %

YTD

Gold Bug

+33 %

(September)

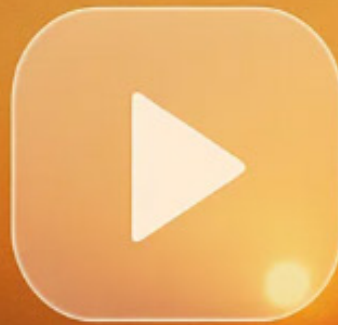
+61 %

YTD

HASAFUMA LIVE

Vad är trendföljande?

Hur har det gått? 7-13 års track record

Riktig diversifiering | Aktier alltid upp?

Så fungerar råvarucykler

ALLT OM NÖDUTGÅNGEN / STOP LOSS

EXIT

LÄR DIG ATT BLI UTSTOPPAD

TRADINGKLUBBEN ONLINE BLANKNING?

SAMMANFATTNING AV WEBINARIUM

HUR MANAGED FUTURES FUNGERAR

Vi förklarade på ett praktiskt och pedagogiskt sätt hur Managed Futures fungerar.

TREND-FÖLJANDE MODELLER

RÅVAROR VALUTOR RÄNTOR INDEX

- Hur investeringar kan navigera både upp- och nedgångar
- Varför de ofta presterar starkt i osäkra tider
- Hur de skiljer sig från traditionell fondförvaltning

AVATRADE
TRADE WITH CONFIDENCE

**BÖRS
TJANAREN**

TREJDKINGKLUBBEN ONLINE

med Henrik Hallenborg och Mark Mates

BT Play

Rekommenderade mäklare

Tack till våra sponsorer, som är med och möjliggör Börstjänarens till stora delar kostnadsfria verksamhet för alla börsintresserade!

Du kan bidra till Börstjänaren genom att ta del av våra sponserers och samarbetspartners utbud.

AvaTrade

AvaTrade är en världsledande nätmäklare som erbjuder handel med mer än 200 Forex- och CFD-instrument, inklusive aktier, index, råvaror, obligationer & ETF:er.

Med över 200 000 registrerade kunder från fler än 12 länder, är AvaTrade en verkligt global mäklare.

Bli kund hos Ava Trade här!

GFF Brokers

Global Futures & Forex Inc. (GFF Brokers) är ett oberoende introducerande mäklare-företag i Glendale, Kalifornien, som erbjuder termins- och optionshandel på alla större börser runt om i världen.

Som medlem NFA och registrerad IB hos CFTC tillhandahåller GFF-brokers lågpristerminer och valutahandel med stöd av högkvalitativ kundservice, branschkompetens och ett växande utbud av handelsplattformserbjudanden.

Bli kund hos GFF Brokers här!

Ansvarsfriskrivning

Morningbriefing Börstjänaren AB från-säger sig allt ansvar för direkt eller indirekt förlust eller skada av vad slag det vara må, som grundar sig på användandet av information från Börstjänarens webbplats eller nyhetsbrev.

Informationen på Börstjänaren och Världsmarknaden Update tar inte hänsyn till någon specifik mottagares särskilda investeringsmål, ekonomiska situation eller behov.

Informationen är inte att betrakta som en personlig rekommendation eller ett investeringsråd. Varje investeringsbeslut fattas självständigt av användaren och på dennes eget ansvar.

Investeringar i finansiella instrument är förknippade med risk och en investering kan både öka och minska i värde eller komma att bli värdelös. Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning.